

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT
HỌC VIỆN NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM

SEREY MARDY

NGHIÊN CỨU PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP
BỀN VỮNG Ở TỈNH SVAY RIÊNG, CAMPUCHIA

LUẬN ÁN TIẾN SĨ
CHUYÊN NGÀNH: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

HÀ NỘI - 2014

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ NÔNG NGHIỆP VÀ PTNT

HỌC VIỆN NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM

SEREY MARDY

**NGHIÊN CỨU PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP
BỀN VỮNG Ở TỈNH SVAY RIÊNG, CAMPUCHIA**

CHUYÊN NGÀNH: KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

MÃ SỐ: 62.62.01.15

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1. TS. NGUYỄN PHÚC THỌ

2. TS. CHU THỊ KIM LOAN

HÀ NỘI - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận án là trung thực, khách quan và chưa từng để bảo vệ ở bất kỳ học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận án đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận án này đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Hà Nội, ngày tháng năm 2014

Tác giả luận án

Serey Mardy

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận án này, tôi đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của nhiều tập thể và cá nhân. Nhân dịp này tôi xin bày tỏ lời cảm ơn sâu sắc đến:

- Tập thể các thầy, cô giáo Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn, Bộ môn Kinh tế, Ban Quản lý Đào tạo, Học viện Nông nghiệp Việt Nam đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận án này;

- TS. Nguyễn Phúc Thọ và TS. Chu Thị Kim Loan - những người hướng dẫn khoa học đã tận tình hướng dẫn, trực tiếp chỉ ra những ý kiến quý báu và giúp tôi trong quá trình nghiên cứu thực hiện và hoàn thành luận án;

- Lãnh đạo UBND tỉnh Svay Riêng, UBND huyện, UBND xã, các Sở, ngành của tỉnh; các hộ, các chủ trang trại tại khu vực nghiên cứu đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ, cung cấp số liệu, tư liệu khách quan giúp tôi hoàn thành luận án.

- Bạn bè, đồng nghiệp đã tạo điều kiện, giúp đỡ tôi trong việc thu thập tài liệu và thông tin trong quá trình nghiên cứu.

- Gia đình đã động viên và chia sẻ tinh thần những lúc tôi gặp khó khăn trong quá trình nghiên cứu cho đến khi tôi hoàn thành luận án.

Một lần nữa tôi xin chân thành cảm ơn tất cả sự giúp đỡ quý báu của các tập thể và cá nhân đã động viên, giúp đỡ tôi hoàn thành luận án này.

Tác giả luận án

Serey Mardy

MỤC LỤC

Lời cam đoan	ii
Lời cảm ơn	iii
Mục lục	iv
Danh mục các chữ viết tắt	vii
Danh mục bảng	viii
Danh mục hình	x
Danh mục hộp	xi
Bảng tỷ giá hối đoái một số đơn vị tiền với tiền riel của campuchia	xii
MỞ ĐẦU	1
1 Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu	1
2 Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	3
3 Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của đề tài	3
4 Những đóng góp mới của luận án	4
CHƯƠNG 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP BỀN VỮNG	5
1.1 Cơ sở lý luận về phát triển nông nghiệp bền vững	5
1.1.1 Một số khái niệm về phát triển nông nghiệp bền vững	5
1.1.2 Tác động của phát triển nông nghiệp bền vững	6
1.1.3 Yêu cầu của phát triển nông nghiệp bền vững	8
1.1.4 Nội dung của phát triển nông nghiệp bền vững	12
1.1.5 Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển nông nghiệp bền vững	19
1.1.6 Phương pháp đánh giá phát triển nông nghiệp bền vững	22
1.2 Cơ sở thực tiễn về phát triển nông nghiệp bền vững	25
1.2.1 Phát triển nông nghiệp bền vững của một số nước trên thế giới	25

1.2.2	Bài học kinh nghiệm rút ra cho phát triển nông nghiệp bền vững ở tỉnh Svay Riêng	28
CHƯƠNG 2 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU		33
2.1	Đặc điểm tự nhiên, kinh tế-xã hội tỉnh Svay Riêng	33
2.1.1	Điều kiện tự nhiên	33
2.1.2	Đặc điểm kinh tế - xã hội	37
2.1.3	Những thuận lợi, khó khăn trong phát triển nông nghiệp của tỉnh	44
2.2	Phương pháp nghiên cứu	45
2.2.1	Cách tiếp cận	45
2.2.2	Khung phân tích	46
2.2.3	Phương pháp nghiên cứu	47
2.2.4	Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	51
CHƯƠNG 3 THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP BỀN VỮNG Ở TỈNH SVAY RIÊNG, CAMPUCHIA		55
3.1	Thực trạng phát triển nông nghiệp bền vững ở tỉnh Svay Riêng	55
3.1.1	Khía cạnh kinh tế	55
3.1.2	Khía cạnh xã hội	76
3.1.3	Khía cạnh môi trường	82
3.1.4	Mối quan hệ giữa các nội dung phát triển về kinh tế, xã hội và môi trường	88
3.1.5	Phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức của sản xuất nông nghiệp	97
3.2	Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển nông nghiệp bền vững tỉnh Svay Riêng	98
3.2.1	Các nhân tố ảnh hưởng chung đến phát triển nông nghiệp bền vững	98
3.2.2	Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển nông nghiệp bền vững xét theo từng khía cạnh kinh tế, xã hội và môi trường	108

CHƯƠNG 4	ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN NÔNG	
	NGHIỆP BỀN VỮNG Ở TỈNH SVAY RIÊNG, CAMPUCHIA	124
4.1	Căn cứ và định hướng giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững ở tỉnh Svay Riêng	124
4.1.1	Căn cứ	124
4.1.2	Định hướng phát triển nông nghiệp bền vững ở tỉnh Svay Riêng	125
4.2	Giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững ở tỉnh Svay Riêng	127
4.2.1	Đổi mới và hoàn thiện chủ trương, chính sách cho phát triển sản xuất nông nghiệp bền vững	127
4.2.2	Hoàn thiện quy hoạch và quản lý quy hoạch sản xuất nông nghiệp	129
4.2.3	Tăng cường đầu tư cơ sở hạ tầng	133
4.2.4	Tổ chức thâm canh sản xuất	134
4.2.5	Nâng cao chất lượng của nguồn lao động	138
4.2.6	Tăng cường liên kết trong sản xuất nông nghiệp	141
4.2.7	Tạo lập thị trường tiêu thụ sản phẩm ổn định	142
	KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	146
1	Kết luận	146
2	Kiến nghị	147
	Danh mục các công trình đã công bố có liên quan đến luận án	149
	Tài liệu tham khảo	150
	Phụ lục	160

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

ADP/RPRP	Chương trình phát triển nông nghiệp (Agricultural Development Program/Rural Poverty Reduction Project)
ATTP	An toàn thực phẩm
BPH	Côn trùng rầy nâu (Brown Plant-hopper)
BQ	Bình quân
BVTV	Bảo vệ thực vật
CAF	Hiệp hội nông dân Campuchia (Cambodian Association of Farmers)
GTSPHH	Giá trị sản phẩm hàng hóa
HQKT	Hiệu quả kinh tế
IPM	Quản lý dịch hại tổng hợp (Integrated Pest Management)
KHKT	Khoa học kỹ thuật
KT-XH	Kinh tế - Xã hội
MAFF	Bộ Nông Lâm và Ngư nghiệp Campuchia (Ministry of Agriculture, Forestry and Fishery)
NCDD	Ủy ban quốc gia phát triển dân chủ cấp địa phương (National Committee for Sub-national Democratic Development)
PADEE	Dự án phát triển nông nghiệp và trao quyền kinh tế (Project for Agricultural Development and Economic Empowerment)
PTNN	Phát triển nông nghiệp
SP	Sản phẩm
SPHH	Sản phẩm hàng hóa
SRI	Thâm canh lúa theo hướng tự nhiên (System of Rice Intensification)
SX	Sản xuất
SXNN	Sản xuất nông nghiệp
SWOT	Điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức (Strengths, Weaknesses, Opportunites, Threats)
TBKT	Tiến bộ kỹ thuật
TOT	Đào tạo đội ngũ giảng viên (Training of Trainer)

DANH MỤC BẢNG

STT	Tên bảng	Trang
2.1	Lượng mưa ở các huyện/thị xã của tỉnh Svay Riêng	36
2.2	Hiện trạng sử dụng đất của tỉnh Svay Riêng năm 2011	39
2.3	Số lượng hộ điều tra tại địa bàn nghiên cứu	49
3.1	Diện tích trồng lúa theo mùa vụ ở tỉnh Svay Riêng, 2001-2012	56
3.2	Tình hình chăn nuôi của tỉnh Svay Riêng giai đoạn 2001-2012	58
3.3	Cơ cấu giống vật nuôi của nông hộ tỉnh Svay Riêng (2010-2012)	60
3.4	Tình hình chăn nuôi của tỉnh qua 3 năm	85
3.5	Mức độ chi phí trên 1 ha diện tích trồng lúa của nông hộ	65
3.6	Mức độ chi phí sản xuất ngành chăn nuôi của nông hộ/năm	65
3.7	Kết quả và hiệu quả sản xuất lúa tính trên 1 ha của các hộ nông dân tỉnh Svay Riêng năm 2010 đến năm 2012	66
3.8	Tình hình chăn nuôi gia súc ở các hộ điều tra	68
3.9	Kết quả sản xuất bình quân của hộ chăn nuôi	88
3.10	Một số chỉ tiêu hiệu quả kinh tế của hộ chăn nuôi	70
3.11	Thu nhập và cơ cấu thu nhập (tính BQ/hộ/năm) năm 2012	71
3.12	Thu nhập từ sản xuất nông nghiệp/hộ/năm và thu nhập BQ/LĐNN/năm	72
3.13	Cơ cấu kinh tế nông nghiệp của tỉnh Svay Riêng	73
3.14	Tình hình nhân khẩu - lao động BQ một hộ điều tra năm 2012	77
3.15	Tình hình hộ nghèo ở tỉnh Svay Riêng	78
3.16	Tỷ lệ hộ nghèo tại 3 huyện nghiên cứu năm 2012	79
3.17	Mức độ tham gia quyết định sản xuất của nam và nữ (%)	80
3.18	Nguồn phát sinh chất thải trong sản xuất lúa ở tỉnh Svay Riêng	82
3.19	Số lượng thuốc bảo vệ thực vật đã sử dụng phục vụ ngành trồng trọt (2010-2012)	83

3.20	Tổng hợp lượng chất thải nông nghiệp phát sinh 2010-2012	84
3.21	Tình hình xử lý ô nhiễm môi trường năm 2012	86
3.22	Đánh giá điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức của sản xuất nông nghiệp ở tỉnh Svay Riêng	97
3.23	Mức độ ảnh hưởng của điều kiện tự nhiên đến sản xuất lúa năm 2012	99
3.24	Quy hoạch phát triển sản xuất nông nghiệp tỉnh Svay Riêng đến 2013	103
3.25	Nguồn vốn đầu tư cơ sở hạ tầng cho sản xuất nông nghiệp tỉnh Svay Riêng	105
3.26	Tình hình thu mua lúa ở tỉnh Svay Riêng	112
3.27	Tỷ lệ tiêu thụ sản phẩm trong các hộ điều tra năm 2012	115
3.28	Mức độ tham gia liên kết của các tác nhân trong SXNN ở tỉnh Svay Riêng năm 2012	118